

Minskat svartarbete i byggbranschen

Sammanfattning

I betänkandet tillstyrker utskottet regeringens förslag om att införa personalliggare för byggbranschen i syfte att motverka förekomsten av svartarbete och främja en sundare konkurrens i branschen.

De nya bestämmelserna ska tillämpas på byggarbetsplatser i Sverige. Byggherren ska anmäla till Skatteverket att byggverksamhet ska påbörjas och tillhandahålla utrustning så att en elektronisk personalliggare kan föras. Den som bedriver byggverksamhet ska löpande dokumentera identifikationsuppgifter för de personer som är verksamma i näringsverksamheten. Skatteverket ska kunna göra oannonserade kontrollbesök på byggarbetsplatsen för att kontrollera personalliggaren. Undantag från skyldigheterna ska gälla om byggherren är en fysisk person som inte i näringsverksamhet utför eller låter utföra projekterings-, byggnads-, rivnings- eller markarbeten. Även byggarbeten där den sammanlagda kostnaden för byggverksamheten på byggarbetsplatsen kan antas uppgå till högst fyra prisbasbelopp undantas från regleringen.

Bestämmelserna träder i kraft den 1 januari 2016.

Innehållsförteckning

Sammanfattning.....	1
Utskottets förslag till riksdagsbeslut.....	3
Redogörelse för ärendet.....	4
Ärendet och dess beredning.....	4
Bakgrund.....	4
Propositionens huvudsakliga innehåll.....	5
Utskottets överväganden.....	6
Minskat svartarbete i byggbranschen.....	6
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag.....	7
Propositionen.....	7
<i>Bilaga 2</i>	
Regeringens lagförslag.....	8

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

Minskat svartarbete i byggbranschen

Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i skatteförfarandelagen (2011:1244). Därmed bifaller riksdagen proposition 2014/15:6.

Stockholm den 13 november 2014

På skatteutskottets vägnar

Per Åsling

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Per Åsling (C), Leif Jakobsson (S), Jessica Polfjärd (M), Sara Karlsson (S), Olof Lavesson (M), Peter Persson (S), Maria Plass (M), Hannah Bergstedt (S), Rasmus Ling (MP), Helena Bouveng (M), Adnan Dibrani (S), David Lång (SD), Mats Persson (FP), Daniel Sestrajic (V), Aron Modig (KD), Patrik Lundqvist (S) och Olle Felten (SD).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

I betänkandet behandlar utskottet proposition 2014/15:6 Minskat svartarbete i byggbranschen. Regeringens förslag till riksdagsbeslut framgår av bilaga 1. Regeringens lagförslag redovisas i bilaga 2.

Ingen motion har väckts i ärendet.

Bakgrund

Problemen med svartarbete inom byggbranschen har uppmärksamats i flera tidigare ärenden. Bygghögskolekommittén lämnade i december 2002 betänkandet Skärpning gubbar! Om konkurrensen, kostnaderna och kompetensen i byggsektorn (SOU 2002:115). Kommittén lämnade flera olika förslag i betänkandet. Efter att betänkandet hade remissbehandlats omarbetades två av dessa inom Finansdepartementet, dels entreprenadavdragssystemet, dels omvänd skattskyldighet för mervärdesskatt inom byggsektorn, vilket resulterade i promemorian Byggentreprenadavdrag och omvänd skattskyldighet (moms), Ds 2004:43. Förslaget om byggentreprenadavdrag kritiserades av flera remissinstanser, och förslaget har inte lett till lagstiftning. Omvänd skattskyldighet för mervärdesskatt infördes den 1 juli 2007.

Sedan den 1 januari 2007 är näringsidkare inom restaurang- och frisörbranscherna en skyldiga att löpande föra en personalliggare över de personer som är verksamma i näringsverksamheten. Skatteverket har möjlighet att göra oannonserade kontrollbesök i en verksamhetslokal för att kontrollera personalliggaren. En kontrollavgift tas ut om inte skyldigheten fullgörs enligt de relevanta bestämmelserna i skatteförfarandelagen (2011:1244).

I november 2008 tillkallades en utredare för att inom Finansdepartementet göra en översyn av bestämmelserna om personalliggare. Utredaren skulle också utreda möjligheterna och konsekvenserna av att utvidga systemet helt eller delvis till att omfatta bygg- och tvätteribranscherna. Utredaren redovisade sitt uppdrag i september 2009 genom promemorian Närvaroliggare och kontrollbesök (Ds 2009:43) och föreslog bl.a. en utvidgning av systemet till bygg- och tvätteribranscherna.

Förslagen i promemorian behandlades i propositionen Personalliggare för tvätteribranschen (prop. 2012/13:34). I fråga om byggbranschen gjorde regeringen bedömningen att utredarens förslag inte borde genomföras. I stället skulle frågan om hur ett ändamålsenligt kontrollsystem för byggbranschen borde utformas utredas på nytt. Utvidgningen kom därför endast att omfatta tvätteribranschen, där systemet infördes den 1 april 2013.

I januari 2013 fick en utredare i uppdrag att inom departementet utreda hur ett kontrollsystem inom skatteförfarandet kunde utformas för byggbranschen.

Utredaren redovisade sitt uppdrag i februari 2014 genom promemorian Minskat svartarbete i byggbranschen (Ds 2014:7).

Riksdagen har vid två tillfällen (bet. 2012/13:SkU14 och bet. 2013/14:SkU20) riktat tillkännagivanden till regeringen om att regeringen ska återkomma med ett förslag om personalliggare för byggbranschen.

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås att krav på att föra personalliggare införs för byggbranschen. De nya bestämmelserna i skatteförordningen (2011:1244) ska tillämpas på byggarbetsplatser i Sverige. Förslaget innebär att både byggherren och den som bedriver byggverksamhet har skyldigheter att fullgöra. Byggherren ska bl.a. anmäla till Skatteverket att byggverksamhet ska påbörjas och tillhandahålla utrustning så att en elektronisk personalliggare kan föras. Byggherren ska kunna överlåta sina skyldigheter enligt bestämmelserna till en näringsidkare som fått i uppdrag att självständigt ansvara för arbetets utförande. Den som bedriver byggverksamhet ska löpande dokumentera identifikationsuppgifter för de personer som är verksamma i näringsverksamheten. Skatteverket ska ha möjlighet att göra oannonserade kontrollbesök på byggarbetsplatsen för att kontrollera personalliggaren. En kontrollavgift ska tas ut om skyldigheterna inte fullgörs enligt närmare bestämmelser i skatteförordningen. Undantag från skyldigheterna ska gälla om byggherren är en fysisk person som inte i näringsverksamhet utför eller låter utföra projekterings-, byggnads-, rivnings- eller markarbeten. Även byggarbeten där den sammanlagda kostnaden för byggverksamheten på byggarbetsplatsen kan antas uppgå till högst fyra prisbasbelopp undantas från regleringen.

Syftet med förslaget är att motverka förekomsten av svartarbete och främja en sundare konkurrens inom byggbranschen.

Bestämmelserna föreslås träda i kraft den 1 januari 2016.

Utskottets överväganden

Minskat svartarbete i byggbranschen

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bifaller regeringens förslag om att införa personalliggare i byggbranschen för att motverka svartarbete.

Utskottets ställningstagande

Systemet med personalliggare infördes i frisör- och restaurangbranscherna 2007 och utvidgades till att omfatta tvätteribranschen den 1 april 2013. Erfarenheterna av reformerna har hittills varit mycket goda. Utskottet har tidigare uttalat sig för att ett system för närvarokontroll på byggarbetsplatserna borde införas för att komma till rätta med problemen med svartarbete och skattefusk. Utskottet ser därför mycket positivt på det nu framlagda förslaget om att systemet med personalliggare även ska omfatta byggbranschen. Utskottet har inte något att invända mot regeringens förslag och tillstyrker propositionen.

BILAGA

Förteckning över behandlade förslag

Propositionen

2014/15:6 Minskat svartarbete i byggbranschen.

Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i skatteförfarandelagen (2011:1244).

BILAGA

Regeringens lagförslag

Förslag till lag om ändring i skatteförfarandelagen (2011:1244)

Härigenom föreskrivs i fråga om skatteförfarandelagen (2011:1244) dels att 3 kap. 1 §, 7 kap. 1 §, 39 kap. 1, 2, 12 och 17 §§, 42 kap. 8 § och 50 kap. 3 och 4 §§ ska ha följande lydelse,

dels att det i lagen ska införas fem nya paragrafer, 7 kap. 2 a §, 39 kap. 11 a–11 c §§ och 42 kap. 8 a § och närmast före 39 kap. 11 a och 12 §§ nya rubriker av följande lydelse,

dels att det närmast före 39 kap. 11 § ska införas en ny rubrik som ska lyda ”Restaurang-, frisör- och tvätteriverksamhet”.

Lydelse enligt prop. 2014/15:4

Föreslagen lydelse

3 kap.

1 §

I detta kapitel finns definitioner av vissa begrepp samt förklaringar till hur vissa termer och uttryck används i lagen. Det finns definitioner och förklaringar också i andra kapitel.

Bestämmelser om betydelsen av följande begrepp, termer och uttryck samt förklaringar finns i nedan angivna paragrafer:

arbetsgivaravgifter i 3 §

arbetsgivardeklaration i 26 kap. 3 §

beskattningsår i 4 och 5 §§

beslut om debitering av preliminär skatt i 55 kap. 2 §

beslut om preliminär A-skatt i 55 kap. 6 §

beslut om särskild inkomstskatteredovisning i 13 kap. 1 §

byggarbetsplats i 39 kap. 2 §

byggverksamhet i 39 kap. 2 §

deklarationsombud i 6 kap. 4 §

europiska ekonomiska intressegrupperingar (EEIG) i 6 §

europiska grupperingar för territoriellt samarbete (EGTS) i 7 §

felaktigt debiterad mervärdesskatt i 12 §

frisörverksamhet i 39 kap. 2 §

förenklad arbetsgivardeklaration i 26 kap. 4 §

granskningsledare i 8 §

handling i 9 §

hemortskommun i 10 §

huvudinkomst i 11 kap. 3 §

journalminne i 42 kap. 2 §

juridisk person i 11 §

kassaregister i 39 kap. 2 §

konsortier för europeisk forskningsinfrastruktur (Eric-konsortier) i 7 §

kontrollremsa i 42 kap. 2 §

näringsverksamhet i 14 §

punktskatt i 15 §

regelbunden ersättning i 11 kap. 2 §

restaurangverksamhet i 39 kap. 2 §

skönsbeskattning i 57 kap. 1 §

slutlig skatt i 56 kap. 2–7 §§
 särskilda avgifter i 17 §
 torg- och marknadshandel i 39 kap. 2 §
 tvätteriverksamhet i 39 kap. 2 §
 verksamhetslokal i 18 §
 överskjutande ingående mervärdesskatt i 13 §
 överskjutande punktskatt i 16 §.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

7 kap.
1 §

Skatteverket ska registrera

1. den som är skyldig att göra skatteavdrag,
2. den som är skyldig att betala arbetsgivaravgifter,
3. den som är skattskyldig enligt mervärdesskattelagen (1994:200), med undantag för den som är skattskyldig bara på grund av förvärv av sådana varor som anges i 2 a kap. 3 § första stycket 1 och 2 samma lag,
4. den som utan att omfattas av 19 kap. 1 § mervärdesskattelagen har rätt till återbetalning av ingående mervärdesskatt enligt 10 kap. 9 och 11–13 §§ samma lag,
5. den som gör sådant unionsinternt förvärv som är undantaget från skatteplikt enligt 3 kap. 30 d § första stycket mervärdesskattelagen,
6. en utländsk beskattningsbar person som är etablerad i ett annat EU-land och har rätt till återbetalning enligt 10 kap. 1–3 §§ mervärdesskattelagen utan att omfattas av 19 kap. 1 § samma lag och inte heller ska registreras enligt 3, 4 eller 5,
7. en beskattningsbar person som är etablerad i Sverige och omsätter tjänster i ett annat EU-land som förvärvaren av tjänsten är skattskyldig för i det landet i enlighet med tillämpningen av artikel 196 i rådets direktiv 2006/112/EG av den 28 november 2006 om ett gemensamt system för mervärdesskatt,
8. den som är skyldig att jämka ingående mervärdesskatt enligt 8 a kap. eller 9 kap. 9–13 §§ mervärdesskattelagen,
9. den som är skattskyldig och redovisningsskyldig enligt lagen (1972:266) om skatt på annonser och reklam,
10. den som är skattskyldig enligt
 - a) lagen (1972:820) om skatt på spel,
 - b) lagen (1984:410) om skatt på bekämpningsmedel,
 - c) lagen (1990:1427) om särskild premieskatt för grupplivförsäkring, m.m.,
 - d) lagen (1991:1482) om lotteriskatt,
 - e) 10 eller 13 § eller 16 § första stycket eller 38 § 1 lagen (1994:1563) om tobaksskatt,
 - f) 9 eller 12 § eller 15 § första stycket lagen (1994:1564) om alkoholskatt,

¹ Senaste lydelse 2013:369.

g) 4 kap. 3 eller 6 § eller 9 § första stycket eller 12 § första stycket 1 eller 11 kap. 5 § första stycket 1 eller 2 lagen (1994:1776) om skatt på energi,

h) lagen (1995:1667) om skatt på naturgrus,

i) lagen (1999:673) om skatt på avfall,

j) lagen (2000:466) om skatt på termisk effekt i kärnkraftsreaktorer, eller

k) lagen (2007:460) om skatt på trafikförsäkringspremie m.m., och

11. den som är skyldig att använda kassaregister enligt 39 kap. 4–6 §§.

k) lagen (2007:460) om skatt på trafikförsäkringspremie m.m.,

11. den som är skyldig att använda kassaregister enligt 39 kap. 4–6 §§, och

12. den som enligt 39 kap. 11 b § är skyldig att tillhandahålla utrustning så att en elektronisk personalliggare kan föras på en byggarbetsplats.

Om den som ska registreras enligt första stycket har en företrädare enligt 5 kap., ska dock företrädaren registreras i stället.

2 a §

Den som är skyldig att tillhandahålla utrustning så att en elektronisk personalliggare kan föras på en byggarbetsplats ska anmäla sig för registrering hos Skatteverket innan byggverksamheten på byggarbetsplatsen påbörjas.

Anmälan ska innehålla uppgift om när byggverksamheten ska påbörjas och var den ska bedrivas.

39 kap.

1 §

I detta kapitel finns bestämmelser om

– definitioner (2 §),

– generell dokumentationsskyldighet (3 §),

– dokumentationsskyldighet som avser kassaregister (4–10 §§),

– dokumentationsskyldighet

– dokumentationsskyldighet

som avser personalliggare (11 och 12 §§),

(11–12 §§),

– dokumentationsskyldighet som avser torg- och marknadshandel (13 §),

– dokumentationsskyldighet som avser omsättning av investeringsguld (14 §),

– dokumentationsskyldighet som avser internprissättning (15 och 16 §§), och

– föreläggande (17 §).

2 §²

I denna lag avses med

kassaregister: kassaapparat, kassaterminal, kassasystem och liknande apparatur för registrering av försäljning av varor och tjänster mot kontant betalning eller mot betalning med kontokort,

torg- och marknadshandel: all handel utom sådan som en näringsidkare stadigvarande bedriver i permanenta lokaler eller i omedelbar anslutning till dessa,

distansavtal: avtal som ingås inom ramen för ett av näringsidkaren organiserat system för att träffa avtal på distans, om kommunikationen uteslutande sker på distans,

hemförsäljningsavtal: avtal som ingås vid ett hembesök eller under en av näringsidkaren organiserad utflykt till en plats utanför dennes fasta försäljningsställe,

restaurangverksamhet: näringsverksamhet som avser restaurang, pizzabutik och annat liknande avhämtningsställe, gatukök, kafé, personalmatsal, catering och centralkök,

frisörverksamhet: näringsverksamhet som avser hårvård, samt

tvätteriverksamhet: näringsverksamhet som avser rengöring av textilier eller därmed jämförbara material samt sådan uthyrning, färgning, lagning eller ändring av textilier eller därmed jämförbara material som sker i samband med den näringsverksamheten.

frisörverksamhet: näringsverksamhet som avser hårvård,

tvätteriverksamhet: näringsverksamhet som avser rengöring av textilier eller därmed jämförbara material samt sådan uthyrning, färgning, lagning eller ändring av textilier eller därmed jämförbara material som sker i samband med den näringsverksamheten,

byggverksamhet: näringsverksamhet som avser om-, till- och nybyggnadsarbeten, reparations- och underhållsarbeten, rivning av byggnadsverk samt annan näringsverksamhet som bedrivs som stöd för sådan verksamhet och som inte omfattas av skyldighet att föra personalliggare enligt 11 §, samt

byggarbetsplats: en plats där byggverksamhet bedrivs.

Näringsverksamhet som huvudsakligen avser annan verksamhet än restaurang-, frisör- eller tvätteriverksamhet ska dock inte anses som sådan verksamhet.

Byggverksamhet

11 a §

Den som bedriver byggverksamhet på en byggarbetsplats där

² Senaste lydelse 2014:18.

byggherren har tillhandahållit utrustning enligt 11 b § ska föra en elektronisk personalliggare och i denna dokumentera nödvändiga identifikationsuppgifter för näringsidkaren och löpande dokumentera nödvändiga identifikationsuppgifter för de personer som är verksamma i näringsverksamheten.

Personer som under kortare tid bara lastar eller lossar material, varor eller hjälpmedel ska inte dokumenteras i personalliggaren.

11 b §

En byggherre ska tillhandahålla utrustning så att en elektronisk personalliggare kan föras på byggarbetsplatsen.

Skyldigheten att tillhandahålla utrustning gäller inte

1. för en byggherre förrän den sammanlagda kostnaden för byggnadsverksamheten på byggarbetsplatsen kan antas uppgå till mer än fyra prisbasbelopp, eller

2. för en byggherre som är en fysisk person som inte i näringsverksamhet utför eller låter utföra projekterings-, byggnads-, rivnings- eller markarbeten.

11 c §

Det som sägs i detta kapitel om byggherre ska i stället gälla en näringsidkare som har fått i uppdrag att självständigt ansvara för arbetets utförande, om byggherren och näringsidkaren skriftligen har avtalat att byggherrens samtliga skyldigheter enligt 11 b och 12 §§ samt 7 kap. 2 a och 4 §§ ska fullgöras av näringsidkaren vid utförandet av uppdraget.

Personalliggarens tillgänglighet

12 §

Personalliggaren ska finnas tillgänglig för Skatteverket i verksamhetslokalen.

Byggherren ska hålla personalliggaren tillgänglig för Skatteverket på byggarbetsplatsen. Den som bedriver byggverksamhet ska hålla sin personalliggare tillgänglig för Skatteverket och byggherren på byggarbetsplatsen.

17 §

Skatteverket får förelägga

1. den som ska använda kassaregister att fullgöra sina skyldigheter enligt 4, 7 och 8 §§, samt
2. den som ska föra personalliggare att fullgöra sina skyldigheter enligt 11 och 12 §§.

Skatteverket får förelägga

1. den som ska använda kassaregister att fullgöra sina skyldigheter enligt 4, 7 och 8 §§,
2. den som bedriver restaurang-, frisör- eller tvätteriverksamhet att fullgöra sina skyldigheter enligt 11 och 12 §§, samt

3. byggherren och den som bedriver byggverksamhet att fullgöra sina skyldigheter enligt 11 a, 11 b och 12 §§.

42 kap.

8 §

Skatteverket får besluta om kontrollbesök för att kontrollera att den som är eller kan antas vara skyldig att föra personalliggare fullgör sina eventuella skyldigheter. Verket får vid ett sådant besök begära att en person som utför eller kan antas utföra arbetsuppgifter i verksamheten styrker sin identitet. Uppgifterna får stämmas av mot personalliggaren.

Kontrollbesöket får bara genomföras i verksamhetslokaler.

Skatteverket får besluta om kontrollbesök för att kontrollera att den som är eller kan antas vara skyldig att föra personalliggare eller tillhandahålla utrustning så att en elektronisk personalliggare kan föras fullgör sina eventuella skyldigheter.

Kontrollbesök får bara genomföras i verksamhetslokaler eller på byggarbetsplatser. Kontrollbesök på en byggarbetsplats får dock inte genomföras i en lägenhet som är avsedd att helt eller till en inte oväsentlig del användas som bostad.

8 a §

Skatteverket får vid kontrollbesök begära att en person som utför eller kan antas utföra arbetsuppgifter i verksamheten styrker sin identitet. Verket får vid kontrollbesök på en byggarbetsplats även fråga en sådan person för vilken näringsidkares räkning han eller hon utför arbetsuppgifter. De uppgifter som lämnas får stämmas av mot personalliggaren.

50 kap.

3 §

Kontrollavgift ska tas ut om Skatteverket vid kontrollbesök finner att den som är skyldig att dokumentera identifikationsuppgifter i en personalliggare

1. inte fullgör denna skyldighet, eller
2. inte håller personalliggaren tillgänglig i verksamhetslokalen.

Kontrollavgift ska tas ut om Skatteverket vid kontrollbesök finner att den som är skyldig att dokumentera identifikationsuppgifter i en personalliggare eller tillhandahålla utrustning så att en elektronisk personalliggare kan föras

1. inte fullgör sin skyldighet,
2. inte håller personalliggaren tillgänglig för Skatteverket i verksamhetslokalen eller på byggarbetsplatsen, eller
3. inte har lämnat uppgift enligt 7 kap. 2 a § om när byggverksamheten ska påbörjas och var den ska bedrivas.

4 §

Kontrollavgiften enligt 3 § är

1. 10 000 kronor för varje kontrolltillfälle, och
2. 2 000 kronor för varje person som vid kontrollen är verksam och inte är dokumenterad i en tillgänglig personalliggare.

Om Skatteverket tidigare har tagit ut en kontrollavgift och en ny kontrollavgift ska tas ut för en överträdelse som har inträffat inom ett år från den dag då beslutet om kontrollavgift meddelades, ska avgiften enligt första stycket 1 i stället vara 20 000 kr.

Kontrollavgiften enligt 3 § 1 och 2 är

Om Skatteverket tidigare har tagit ut en kontrollavgift enligt 3 § 1 eller 2 och en ny kontrollavgift ska tas ut för en överträdelse som har inträffat inom ett år från den dag då beslutet om kontrollavgift meddelades, ska avgiften enligt första stycket 1 i stället vara 20 000 kr.

Kontrollavgiften enligt 3 § 3 är

25 000 kronor.

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2016.
2. Lagen tillämpas första gången på byggarbetsplatser där byggverksamheten påbörjas efter ikraftträdandet.
3. På byggarbetsplatser där byggverksamheten har påbörjats före ikraftträdandet ska lagen dock tillämpas så snart det kan antas att byggverksamheten kommer att avslutas efter den 30 juni 2016.